

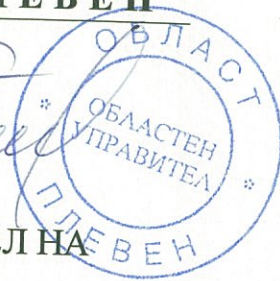
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ОБЛАСТЕН УПРАВИТЕЛ НА ОБЛАСТ ПЛЕВЕН

УТВЪРДИЛ:

МАРИО ТОДОРОВ

ОБЛАСТЕН УПРАВИТЕЛ НА
ОБЛАСТ ПЛЕВЕН

Заповед РД-12-06/20.03.2017г.

СЪГЛАСУВАЛИ:

ОБЛАСТЕН СЪВЕТ ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЛАСТ ПЛЕВЕН

Протокол № 1 от 01.03.2017 г.

АЛБЕНА ТОТЕВА
НАЧАЛНИК НА РУО - ПЛЕВЕН

ОБЛАСТНА СТРАТЕГИЯ

ЗА ПОДКРЕПА НА ЛИЧНОСТНОТО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В ОБЛАСТ ПЛЕВЕН (2017-2020)

Стратегията е приета на заседание на Областен съвет за развитие,
проведено на 01.03.2017 г.

**Областната стратегия за подкрепа на
личностното развитие на децата и учениците
в област Плевен (2017-2020) е изготвена от:**

Областен екип утвърден със Заповед на Областен управител
на област Плевен № РД-12-04/13.02.2017 г., в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

АРХ. БОЙКО БАЛТАКОВ – Заместник областен управител
на област Плевен;

ЧЛЕНОВЕ:

1. Арх. Трифон Иванов – Директор на Дирекция АКРРДС в
Областна администрация – Плевен;
2. Д-р Милен Първанов – Старши експерт в Дирекция АКРРДС в
Областна администрация - Плевен;
3. Албена Тотева – Началник на Регионално управление по
образованието – Плевен;
4. Кремена Пъшева – Старши експерт „Обществени науки и
гражданско образование” в РУО – Плевен;
5. Цветанка Тончева – Старши експерт „Професионално
образование” в РУО – Плевен;
6. Снежана Георгиева – Старши експерт „Организация на
средното образование” в РУО – Плевен;
7. Силвия Николова – Директор на Регионален център за
подкрепа на процеса на приобщаващото образование;
8. Снежка Височкова – Директор на ЦДГ „Слънце” – гр. Плевен;
9. Милен Наков – Директор на Помощно училище
„П.Р.Славейков” – Плевен.

СЪДЪРЖАНИЕ

1.	Въведение	4 стр.
2.	Анализ на осигурената обща и допълнителна подкрепа за личностното развитие на децата и учениците от област Плевен. Изводи и тенденции.	5 стр.
3.	Основни принципи при изпълнение на стратегията	15 стр.
4.	Мисия и визия	15 стр.
4.1.	Мисия	15 стр.
4.2.	Визия	15 стр.
5.	Цели, приоритети и мерки за осигуряване на подкрепа на личностното развитие на децата и учениците за периода 2017-2020г.	16 стр.
6.	Планиране, мониторинг и отчетност на изпълнението на стратегията	23 стр.
7.	Осигуряване на информация и публичност	23 стр.
8.	Използвани съкращения	24 стр.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Приобщаващото образование е процес на осъзнаване, приемане и подкрепа на индивидуалността на всяко дете или ученик и на разнообразието от потребности на всички деца и ученици чрез активиране и включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и научаването и към създаване на възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността. То се реализира в системата на предучилищното и училищно образование чрез разработване на самостоятелни политики за:

- подкрепа за личностно развитие на детето и ученика;
- изграждане на позитивен организационен климат, което изисква създаване на условия за сътрудничество, ефективна комуникация и отношения на загриженост между всички участници в процеса на образование;
- утвърждаване на позитивна дисциплина основана на мерки и подходи, гарантиращи изслушване на детето и ученика, осъзнаване на причините за проблемното му поведение и предоставяне на възможност за усвояване на добри поведенчески, модели спрямо себе си и останалите, превенция на обучителните трудности и ранното оценяване на риска от тях;
- развитие на училищната общност, съгласно идентифицираните предизвикателства, цели и дейности в Областната стратегия за личностно развитие на децата и учениците.

Обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в системата на предучилищното и училищното образование се предоставя, като се осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развитие на способностите и уменията им и за включването и участието им в общността на детската градина и на училището, в съответствие с индивидуалните образователни потребности на всяко дете и на всеки ученик.

Подкрепата за личностно развитие на децата и учениците, институциите в системата на предучилищното и училищното образование осигуряват съвместно с държавните и местните органи и структури и доставчиците на социални услуги.

Областната стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в област Плевен е разработена на основание чл. 196 от Закона за предучилищното и училищното образование, както и въз основа на изготвените 11-бр. анализи на потребностите от подкрепа от общините на територията на област Плевен. (*Плевен, Червен бряг, Белене, Никопол, Левски, Пордим, Долна Митрополия, Долни Дъбник, Кнежа, Искър и Гулянци*)

Ориентирана е към реализиране на политики и мерки, които осигуряват правото на достъп до качествено образование, удовлетворяване на образователните потребности и развитието на способностите на всяко дете и ученик. Стратегията е в съответствие с набелязаните цели, приоритети и мерки за подобряване на достъпа и качеството на предучилищното и училищното образование, заложи в международни и национални документи:

- ✓ Закон за предучилищното и училищното образование;
- ✓ Наредба за приобщаващо образование;
- ✓ Закон за закрила на детето
- ✓ Национална стратегия за детето 2008 – 2018 г.
- ✓ Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система 2013 – 2020 г.
- ✓ Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства 2015 – 2020 г.

- ✓ Рамка за действие „Образование 2030”: Към приобщаващо и равноправно качествено образование и учене през целия живот за всички.
- ✓ Конвенция на ООН за правата на детето (1989) и др.

Приоритет политиките свързани с приобщаващото образование е стремежът към премахване на всички форми на изолация в образованието и осигуряване на подкрепа и удовлетворяване на индивидуалните потребности на всички участници в образователно-възпитателния процес.

Основните акценти в стратегията са свързани с четири ключови елемента в приобщаването на децата и учениците и развиване на техните способности:

- ✓ Събиране и оценка на информация от различни източници за планиране и усъвършенстване на политиката и практиката на приобщаването;
- ✓ Процес на постоянно развиване на технологии за по-добро образование, за да се отговори адекватно на разнообразието на обучаваните;
- ✓ Разкриване и отстраняване на бариери и оказване на подкрепа;
- ✓ Присъствие, участие и успех за всички учащи се, *(както на групите, за които съществува риск от изолиране, изключване от образованието или недостатъчно добри резултати от обучението)*, така и на учащите с високи резултати и постижения.

Стратегията обхваща период от две години. При разработването ѝ участват представители на Областна администрация – Плевен, 11-те общини от Област Плевен, Регионалното управление на образованието, Регионалния център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование, Регионалната здравна инспекция и на други заинтересовани органи, лица и организации, имащи отношение към развитието на подкрепата за личностно развитие.

Областната стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в област Плевен е утвърдена от Областния управител след съгласуване с Областен съвет за развитие на област Плевен и Регионално управление на образованието – Плевен.

2. АНАЛИЗ НА ОСИГУРЕНАТА ОБЩА И ДОПЪЛНИТЕЛНА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНОТО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ ОТ ОБЛАСТ ПЛЕВЕН. ИЗВОДИ И ТЕНДЕНЦИИ.

Анализът се позовава на статистически данни, предоставени от образователните институции в региона и на приетите от общинските съвети анализи на потребностите от обща и допълнителна подкрепа за личностното развитие на децата и учениците във всяка от 11-те общини на територията на област Плевен.

Обхваща основно учебните 2014/2015 и 2015/2016 години, за които са анализирани мерките за адаптиране на децата и учениците към училищната среда, тенденциите при интеграцията и пълноценното включване на ученици със СОП и хронични заболявания, наличието на рискови фактори в средата, които могат да повлияят на обучението на учениците, необходими дейности по превенция на агресивно и неприемливо поведение, тормоз, насилие, зависимости и др., необходими дейности по информиране, диагностика, консултиране и посредничество за подпомагане при избора на образование и/или професия от учениците, необходими дейности за подкрепа на учениците с изяви дарби, осигуреността с ресурси и достъпността на средата, създадените условия за психологическа подкрепа и др.

Анализирани са и данни от учебната 2016/2017 г. само по някои от показателите, тъй като тя не е приключила и не всички данни са пълни.

В училищата и детските градини, функциониращи на територията на област Плевен през учебната 2016/2017 година се обучават и възпитават общо **35 119** деца и ученици, от които **27 796** ученици и **7 323** деца. В сравнение с 2015/2016 г. се наблюдава увеличение на техния брой. (Таблица 1).

Община 2016/2017	деца	ученици
Белене	243	659
Гулянци	241	903
Долна Митрополия	491	1 341
Долни Дъбник	281	1 244
Искър	154	526
Кнежа	405	1 988
Левски	436	1 490
Никопол	159	526
Плевен	3 998	15 483
Пордим	128	529
Червен бряг	787	3 117
ОБЩО	7 323	27 796

Таблица 1/ Общ брой деца и ученици в област Плевен за 2016/2017 г.

През учебната 2015/2016 година се обучават и възпитават общо **33 732** деца и ученици, от които **26 141** ученици и **7 591** деца. В сравнение с 2014/2015 г. се наблюдава намаление на техния брой. (Таблица 2).

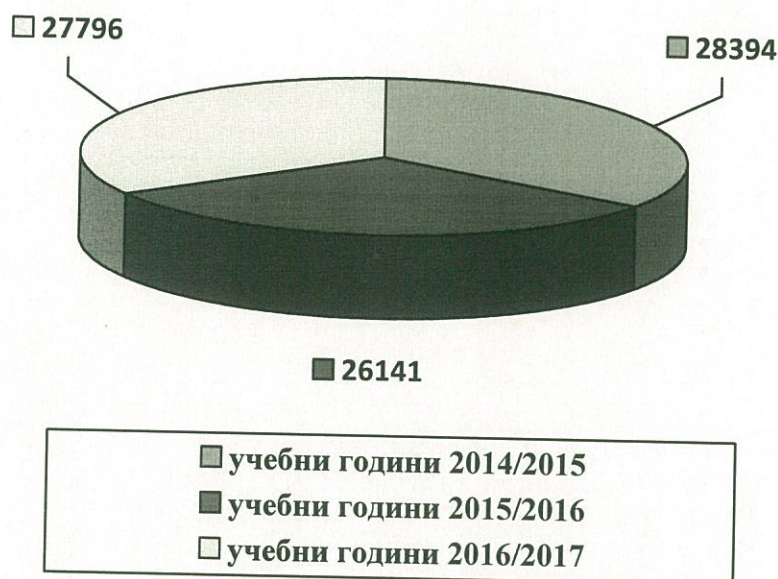
Община 2015/2016	деца	ученици
Белене	274	731
Гулянци	264	896
Долна Митрополия	514	1 389
Долни Дъбник	294	1 283
Искър	152	532
Кнежа	418	2 022
Левски	478	1 607
Никопол	181	544
Плевен	4 113	15 571
Пордим	112	633
Червен бряг	791	3 074
ОБЩО	7 591	26 141

Таблица 2/ Общ брой деца и ученици в област Плевен за 2015/2016 г.

През учебната 2014/2015 година се обучават и възпитават общо **36 730** деца и ученици, от които **28 394** ученици и **8 336** деца. (Таблица 3).

Община 2014/2015	деца	ученици
Белене	332	781
Гулянци	289	934
Долна Митрополия	575	1 474
Долни Дъбник	311	1 334
Искър	168	541
Кнежа	470	2 033
Левски	543	1 716
Никопол	233	558
Плевен	4 359	15 121
Пордим	139	665
Червен бряг	917	3 237
ОБЩО	8 336	28 394

Таблица 3/ Общ брой деца и ученици в област Плевен за 2014/2015 г.

Диаграма 1/ Общ брой деца и ученици в област Плевен по години (2014/2015, 2015/2016, 2016/2017)

В периода (2014/2015, 2015/2016, 2016/2017) се наблюдава непрекъсната промяна в броя на децата и учениците, като не се отчита последователност в градацията. Движението на цифрите обаче към 2016/2017 г. е в положителна посока.

Общият брой на училищата на територията на Област Плевен е 114, съответно в Община Белене – 3 бр., Община Гулянци – 4 бр., Община Долна Митрополия – 9 бр., Община Долни Дъбник – 9 бр., Община Искър – 3 бр., Община Кнежа – 8 бр., Община Левски – 9 бр., Община Никопол – 2 бр., Община Плевен – 49 бр., Община Пордим – 5 бр., Община Червен бряг – 13 бр. (Таблица 4).

Община:	Брой училища:
Белене	3
Гулянци	4
Долна Митрополия	9
Долни Дъбник	9
Искър	3
Кнежа	8
Левски	9
Никопол	2
Плевен	50
Пордим	4
Червен бряг	13
ОБЛАСТ ПЛЕВЕН ОБЩО:	114

Таблица 4/ Брой училища по общини в област Плевен

Брой детски градини на територията на Област Плевен (Таблица 5).

Община:	Брой ДГ:
Белене	3
Гулянци	8
Долна Митрополия	8
Долни Дъбник	7
Искър	2
Кнежа	5
Левски	4
Никопол	9
Плевен	35
Пордим	5
Червен бряг	5
ОБЛАСТ ПЛЕВЕН ОБЩО:	91

Таблица 5/ Брой детски градини в област Плевен

Вид училище	Държавни	Общински	Общо
Начално I - IV клас		12	12
Прогимназия V - VIII клас		1	1
Основно I - VIII клас		50	50
Профилирана гимназия		1	1
СОУ I - XII клас		18	18
СОУ V - XII клас		2	2
Професионална гимназия	23	1	24
Спортно	1		1

По изкуствата	1		1
*Специални	3	1	4
ОБЩО	28	86	114

Таблица 6/ Видове и брой училища за учебната 2015/2016 г. в област Плевен

Община:	Брой деца/ученици на рес. подпомагане:
Белене	29
Гулянци	0
Долна Митрополия	49
Долни Дъбник	71
Искър	2
Кнежа	37
Левски	9
Никопол	10
Плевен	283
Пордим	48
Червен бряг	74
ОБЛАСТ ПЛЕВЕН ОБЩО:	612

Таблица 7/ Брой деца/ученици на ресурсно подпомагане по общини за учебната 2014-2015 г. в област Плевен

Обучението на деца и ученици със СОП и с множество увреждания се извършва в ПУИ „Асен Киселинчев” - гр. Долни Дъбник и ПУ „П.Р.Славейков” - гр. Плевен и детските градини „Снежанка” – Плевен и „Теменуга” – Плевен.

Наред с тях са разкрити и помощни паралелки в следните училища:

- ПГСС "Проф. Иван Иванов", гр. Долни Дъбник (20 ученика);

- ПГМХТ, гр. Плевен (23 ученика);

- ПГХВТ „Луи Пастър”, гр. Плевен (6 ученика);

- ОУ "А. Константинов", гр. Червен бряг (10 ученика);

- В училище ПГХТ „Юрий Гагарин”, гр. Червен бряг има интегриране на (5 ученика) за придобиване на първа степен на професионална квалификация Професия „Работник в заведенията за хранене и развлечения” специалност Работник в производството на кулинарни изделия в заведенията за хранене и развлечения.

На територията на Област Плевен функционира и Възпитателно училище – интернат „Христо Ботев” – с. Подем, Община Долна Митрополия. Броя на учениците към декември 2016/2017 г., е 27. По смисъла на чл. 26, ал.1, т.11 от ЗНП училището е специално и се финансира от Държавния бюджет чрез МОН, което го определя като държавно училище съгласно чл. 10, ал.2 от ЗНП. Обучават се ученички от прогимназиален и гимназиален етап, разпределени в следните паралелки:

- Специалност Производство на облекло от текстил, Професия „Оператор в производството на облекло“;
- Специалност „Шивачество“, Професия „Шивач“.

През настоящата учебна година 2016/2017 децата в област Плевен са с **268** по-малко в сравнение с учебната 2015/2016 година, а учениците с **1 655** повече. В сравнение с учебната 2014/2015 г., децата са с **1 013** по-малко и учениците също с **598** по-малко. Наблюдава се промяна в броя, като сравнено с 2014/2015 година се отчита спад в броя както на децата, така и учениците в област Плевен.

Основните причини за тези демографски тенденции са свързани с намаляване броя на родените деца и емиграцията на млади хора и такива в активна възраст.

ЗПУО и Наредбата за приобщаващо образование регламентира екипна работа за осигуряване на обща и допълнителна подкрепа на личностното развитие чрез създаване на подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията на децата и учениците.

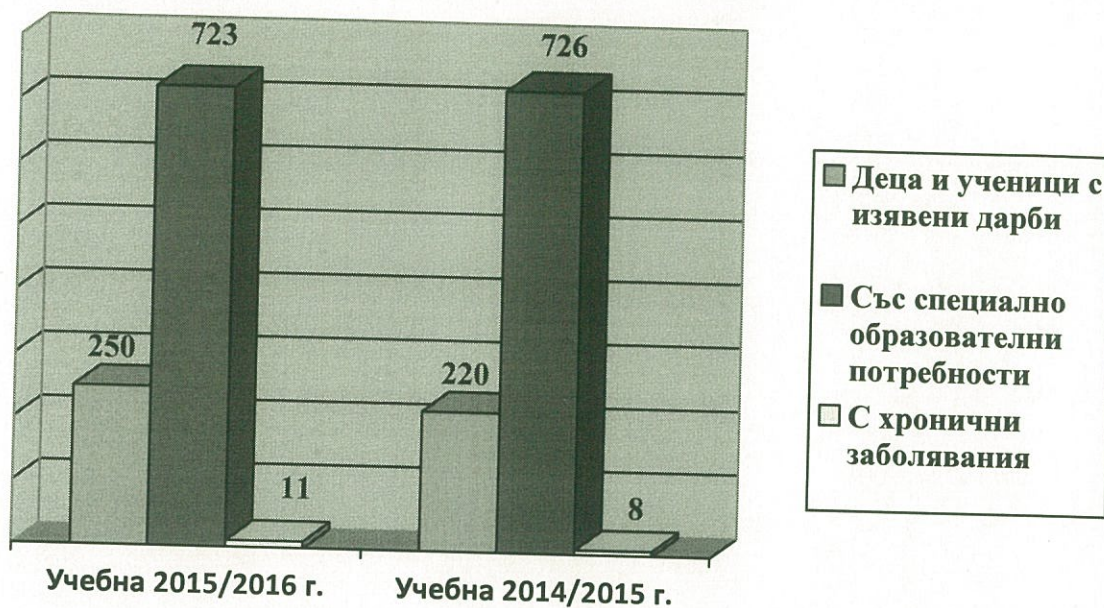
Общата и допълнителната подкрепа се осигуряват в детските градини, в училищата и в центровете за подкрепа за личностно развитие.

При обучение в индивидуална форма - домашни или в болнични условия.

Общата подкрепа за личностно развитие се осигурява от детските градини, в училищата и в центровете за подкрепа за личностно развитие и включва:

1. екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти;
2. допълнително обучение по учебни предмети при условията на този закон /училище/;
3. допълнителни модули за деца, които не владеят български език /детски градини/;
4. допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове;
5. консултации по учебни предмети /училище/;
6. кариерно ориентиране на учениците;
7. занимания по интереси;
8. библиотечно-информационно обслужване /училище/;
9. грижа за здравето;
10. осигуряване на общжитие /училища, центрове за подкрепа за личностно развитие/
11. поощряване с морални и материални награди;
12. дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;
13. ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения;
14. логопедична работа.

Процентното разпределение на децата и учениците от област Плевен с изявени дарби, със СОП и с хронични заболявания за учебните 2015/2016 и 2014/2015 години са представени в *Диаграма 2*.

Сравнението на данните между двете учебни години показва нарастване на децата и учениците от групите „Деца и ученици с изявени дарби“ и „Хронични заболявания“. Наблюдава се минимално намаляване броя на учениците от групата със СОП.

По данни на РУО – Плевен през учебната 2015/2016 година са насочени за ресурсно подпомагане 125 ученици, а през учебната 2014/2015 съответно 142. Тези данни налагат извода за намаляване на броя на децата и учениците със СОП за област Плевен. Учениците с хронични заболявания са сравнително малко. Няма налична информация за ученици с проблемно поведение.

Забележка: Данни за ученици с изявени дарби се посочват само от училищата, функциониращи на територията на област Плевен. Детските градини не посочват надарени деца, което налага извода, че не се осъществява ранно идентифициране на деца с изявени дарби. В детските заведения не са установени и деца с хронични заболявания.

В област Плевен за периода 2015/2016 година броят на напусналите системата на образование ученици са **102**, основно поради социални и семейни причини и заминаване в чужбина. От тях подлежащите на задължително обучение до 16-годишна възраст са 80. Не се наблюдават ученици, които отпадат поради трудности в обучението и нежелание за учене, а напусналите поради отсъствия са незначителен брой. За предходния период 2014/2015 година броят на напусналите системата на образование ученици са **51**. Тези данни налагат извода за тревожна тенденция на увеличение на броя на децата и учениците напускащи училище, основно поради социални и семейни причини и заминаване в чужбина.

Регионално управление на образованието подпомага процеса и упражнява контрол по отношение обхващане и задържане на учениците в училищната система. Област Плевен е сред пилотните области за работа по системата за ранно предупреждение за риск от преждевременно напускане на образователната система, като по този начин своевременно се проследява между институционално всяко дете/ученик и се координират действията на всички заинтересовани страни.

Първи срок - 2015/2016 год.

Вид училище	Брой напуснали ученици	От тях подлежащи на задължително обучение до 16-годишна възраст
Начални училища	-	-
Основни училища	20	17
Средни общообразователни училища	19	12
Професионални гимназии	17	10
ОБЩ БРОЙ:	56	39

Втори срок - 2015/2016 год.

Вид училище	Брой напуснали ученици	От тях подлежащи на задължително обучение до 16-годишна възраст
Начални училища	-	-
Основни училища	29	27
Средни общообразователни училища	14	11
Професионални гимназии	0	0
ОБЩ БРОЙ:	46	41

Кариерното консултиране и ориентиране на учениците от област Плевен с оглед подпомагането им в самостоятелен и осъзнат избор на образование и/или професия и осъществяване на връзка между училището и пазара на труда, се осъществява главно от Центъра за кариерно ориентиране град Плевен, открит през 2012 год., развиващ своите дейности по Проект „Система за кариерно ориентиране в училищното образование“, финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове.

Включват се дейности за информиране, консултиране, посредничество и подпомагане на децата и учениците да осъзнаят необходимостта от формирането на конкретни умения, да придобият знания относно ресурсите и съществуващите възможности на образователната система за личностното им развитие.

Дейностите по превенция на насилието и преодоляване на проблемно поведение на учениците се осъществява от педагогическите съветници и психолози в училищата, както и от Местните комисии за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН) по общини. За целта всички образователни институции на територията на област Плевен имат разработен механизъм за „Координационен механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца жертви или в риск от насилие“.

За развитие на подкрепяща среда в детските градини и училищата с оглед осигуряване на по-високо качество и по-добър достъп до образование, ранна превенция на обучителни затруднения, обучението на деца и ученици със СОП и на ученици с девиантно поведение,

училища и детски градини в Плевенска област участват в реализиране на проект „Подкрепа за равен достъп и личностно развитие“ по ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ по дейност 2 и 6 са както следва:

- Помощно училище П.Р.Славейков – Плевен;
- СУ „Иван Вазов“ – Плевен;
- СУ „Крум Попов“ – Левски;
- СУ „Христо Ботев“ – Никопол;
- ОУ „Алеко Константинов“ – Червен бряг;
- ЦД „Снежанка“ – Плевен;
- ВУИ „Христо Ботев“ – Плевен.

Училищата от област Плевен участват в проект „Развитие на способностите на учениците и повишаване на мотивацията им за учене чрез дейности, развиващи специфични знания, умения и компетентности“ (*Твоят час*) по ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“, чиято основна цел е създаване на условия за повишаване на потенциала на учениците чрез допълване, развиване и надграждане на техните знания, умения и компетентности, придобити в рамките на задължителната им подготовка в училище. Предоставят се възможности за развитие на уменията за учене, компетентностите, творческите и спортните способности на учениците, преодоляване на образователните дефицити, повишаване на образователните постижения на учениците в определени научни области, създаване на механизми за по-ефективно приобщаване на родителите към училищния живот и др.

В Центровете за подкрепа на личностното развитие, функциониращи на територията на община Плевен (*Център за работа с деца, Ученическа спортна школа, Център за ученическо, техническо и научно творчество, Общинско средношколско общезитие и Регионален център за подкрепа процеса на приобщаващо образование*) община Белене (*Детски комплекс*), община Никопол (*Общински Детски комплекс*) се осъществяват дейности, подкрепящи приобщаването, обучението и възпитанието на децата и учениците: развитие на интересите и способностите им в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта, подпомагане на личностната изява на всеки ученик, инициативността и творчеството на децата и учениците.

Дейността на Центъра за работа с деца е с направления художествено творчество и спорт. В него има сформирани школи по керамика, грънчарство, натурно рисуване, хорова формация „Звъника“, народен хор „Нашенчета“, народен оркестър „Нашенчета“, танцов ансамбъл „Нашенчета“, школа по шахмат. В Ученическата спортна школа се водят занятия по 8 вида спорт – акробатика, лека атлетика, волейбол, хандбал, баскетбол, футбол, тенис на маса и тенис на корт. Общият брой на групите е 59, в които са обхванати 785 деца. В школата се провеждат занимания с деца и ученици и през ваканциите.

Дейностите в Центъра за ученическо, техническо и научно творчество са сформирани групи по математика, физика и астрономия, приложна биология, информатика, начално техническо творчество.

Комплекс от дейности в подкрепа на деца и семейства в риск, осиновители и приемни семейства се предоставят чрез ЦСОП в общините Плевен, Червен бряг, Долна Митрополия, Левски и Белене и СКЦ „Малки стъпки“ на областно ниво. Налично е едно междуобщинско партньорство за ползване на ЦСОП между общините Плевен и Никопол.

Анализът на компетентностите на педагогическите кадри за работа с деца и ученици с изяви дарби, със СОП, с проблемно поведение и в риск показва, че въпреки предоставените разнообразни възможности на национално, регионално и институционално ниво за обучение и придобиване на компетентности, се наблюдават дефицити в квалификацията на учителите. По данни на образователните институции, над 50% от

педагогическите специалисти в областта имат необходимост от въвеждаща и поддържаща квалификация за работа с надарени деца, както и за работа с деца с проблемно поведение.

Анализът на данните за осигурената физическа среда за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците показва, че в около 70%, от училищните институции е осигурена достъпна архитектурна среда по Национална програма „Достъпно и сигурно училище“ Модул „Създаване на достъпна архитектурна среда“, както по отношение на входни и комуникационни пространства, така и в санитарно-хигиенните и спомагателни помещения и пространствата за общо ползване. Всички деца и ученици имат достъп до информация, отнасяща се до правата и задълженията им и са запознати с тях.

Общите изводи и препоръки, които се налагат от анализа на осигурената обща и допълнителна подкрепа на личностното развитие на децата и учениците от област Плевен основно се свеждат до следното:

1. В Област Плевен съществуват условия за осъществяване на подкрепата за личностно развитие на децата и учениците от институциите в ЗПУО, съвместно с държавните и местните органи и структури и доставчиците на социални услуги.
2. Съществуващите центрове за подкрепа за личностно развитие трябва да отговорят на новите предизвикателства и да предложат нова визия за развитие пред традиционните образователни модели и традиционните форми на общуване. Ясно и категорично фокуса трябва да падне върху развитието на личността на детето и ученика, с неговата автономност и свобода на избор, право на личен стремеж към преуспяване и благоденствие, принадлежност, участие и отговорност към множество общности и групи едновременно.
3. На територията на Област Плевен няма общински център за ресурсно подпомагане, а при установяване на потребност от такава подкрепа, грижата за децата и учениците ще може да бъде възлагана да лицензирани доставчици на социални услуги и/или ще продължи нейното осъществяване от държавната институция Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование.
4. Създадени са условия за сътрудничество, и отношения на загриженост между всички участници в процеса на образование, като са необходими процедури за повишаване на ефективността на комуникацията между тях.
5. Организирането и осигуряването на дейностите за подкрепа на личностното развитие на територията на област Плевен, е динамичен процес, който подлежи на оптимизиране в съответствие с разпоредбите на ЗПУО, с променящите се потребности на образователната система и налага координираност между всички участници в образователния процес и органи на управление на централно и местно ниво, с цел осигуряване на подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията на всяко дете и ученик.
6. В област Плевен се обучават и възпитават деца и ученици с комплексни нужди. Идентифицирани са деца и ученици с изяви дарби, със СОП и хронични заболявания. Необходимо е да се създаде комплексна система за оценка на потребностите и възможностите на децата и учениците.
7. Подкрепата на личностното развитие на децата и учениците е осигурена с човешки ресурси. Необходимо е прилагането на гъвкава система в осигуряването на ресурсни учители, логопеди, рехабилитатори на слуха и говора и др. специалисти за максимално обхващане на всички деца и ученици и осигуряване на мобилност на услугите за оценка и подпомагане на подкрепата.
8. Кариерното ориентиране и консултиране на учениците се осъществява от Центъра за кариерно ориентиране град Плевен.
9. В образователните институции от област Плевен е изградена частична достъпна архитектурна среда, която се нуждае от подобрения а на други места изграждане на такава. Необходимо е създаване на гъвкава и динамична организация на средата

според различните потребности на децата и учениците с цел по-лесна адаптация и оптимална степен на развитие на техния потенциал, способности и постигане на образователните цели.

10. Финансовите средства не са достатъчни за осигуряване на приоритетите на приобщаващото образование. Необходимо е програмно осигуряване на дейностите.

3. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА

Отделните принципи при изпълнението на стратегията са свързани помежду си и взаимно се допълват.

- ✓ **Принцип на законосъобразност** – осигурява спазване на законовите и подзаконовите регламенти и ратифицирани документи по спазването на правата на децата и учениците, приобщаването им и осигуряване на подкрепа за личностното им развитие.
- ✓ **Принцип на целенасоченост** – свързва се с ясно и точно дефиниране на целите и установяване на взаимовръзки между тях за ефективно изпълнение на стратегията.
- ✓ **Принцип на партньорство и екипност** – основава се на възможно най-широко участие на всички институции на регионално ниво за ефективно изпълнение на стратегията и планираните в нея цели, приоритети и мерки.
- ✓ **Принцип на концентрация и допълняемост** – предоставя възможност за съсредоточаване на усилията на всички контактни групи на училищните организации с конкретни дейности по удовлетворяване и развитие на способностите и потребностите на децата и учениците.
- ✓ **Принцип за отвореност и включване на заинтересованите страни** – показва отношението към родителите и широката общественост.
- ✓ **Принцип за гъвкавост и адаптивност** – предоставя възможност за приспособяване и актуализиране на мерките за подкрепа към различни субекти и обекти.
- ✓ **Принцип за прозрачност и публичност** – свързва се с информиране на всички заинтересовани лица за резултатите от осъществената личностна подкрепа на децата и учениците.

4. МИСИЯ И ВИЗИЯ

4.1. Мисия

Осигуряване на качествено и достъпно образование в регионалната образователна система, насочено към развитие на мотивирани и способни на социална и професионална реализация деца и ученици, съобразено с индивидуалните им различия и способности.

4.2. Визия

Създаване на отворена и гъвкава система на средното образование в област Плевен посредством активно участие на заинтересованите страни в създаването на условия за цялостна и пълноценна подкрепа на личностното развитие на всяко дете и ученик.

5. ЦЕЛИ, ПРИОРИТЕТИ И МЕРКИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОДКРЕПА НА ЛИЧНОСТНОТО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2017 Г. – 2019 Г.

Основната цел е гарантиране на приобщаващото, равноправно и качествено образование, подпомагане и насърчаване на децата и учениците за максимално развитие на техните възможности и индивидуални потребности.

Стратегическа цел 1: Формиране на приобщаваща образователна среда за осигуряване правото на достъп до качествено образование в регионалната училищна система за всяко дете и ученик.

Стратегическата цел е непосредствено свързана с децата и учениците, които независимо от различия, основани на възраст, пол, етническа принадлежност, увреждане, други бариери пред ученето или високи учебни постижения, имат право да получат качествено образование.

Приоритет 1. Въвеждане и утвърждаване на ценностите на личностното развитие и приобщаващото образование за обучение и възпитание на автономни личности с индивидуален напредък и успехи.

Дейностите по Приоритет 1 спомагат за поставяне на детето и ученика в центъра на регионалната образователна система, за утвърждаване на учителя като лидер на промяната, за формиране и развиване на чувството за принадлежност и ангажираност към процеса на приобщаване от всички заинтересовани страни.

Специфична цел 1: Осигуряване на възможности за ранно разпознаване и оценяване на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.

Ранното оценяване на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата се извършва в процеса на предучилищното образование. Ранното оценяване се извършва от педагогическите специалисти в детската градина, като то включва:

1. ранно оценяване на развитието на детето и на риска от обучителни затруднения - от учителите в групата в детската градина и/или от психолога, и/или от логопеда в детската градина;
2. определяне на необходимост от допълнителни модули за децата, които не владеят български език - от координиращия екип съвместно с учителите в групата в детската градина и/или по инициатива и писмено заявление до директора от родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето.

Ранното оценяване се извършва на децата от 3 години до 3 години и 6 месеца при постъпване за първи път на детето в детската градина. До настоящия момент в област Плевен се осъществява оценка на здравословното състояние на децата чрез провеждане на профилактични прегледи и проследяване на тенденциите от Регионална здравна инспекция – Плевен (РЗИ – Плевен). Според анализите се наблюдава увеличение на болните деца с астма, със смущения в зрението, а като трети рисков фактор се посочва затлъстяването. РЗИ – Плевен препоръчва по-голяма физическа активност на децата и възпитание във физическа култура. Друга група деца, които подлежат на ранна оценка, но със съгласието на техните родители, са децата със СОП. Регионалният екип за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности осъществява първична оценка

на общото развитие на детето или ученика и препоръчва подходящи за детето вид и форма на обучение и ресурсно подпомагане. Общините на територията на област Плевен осъществяват превенция и подкрепа за деца и семейства в риск чрез развитие на програми и разнообразни социални услуги.

Дефицит е ранното и целенасочено оценяване на творчески заложби и дарби при децата и определянето на критерии за оценка. Компоненти на признаците на даровитите деца могат да бъдат най-различни – интелектуални и академични способности, лидерски способности, творчески способности, използването на оригинални и нетрадиционни модели на мислене и работа, творчески способности в различните видове изкуства, способности за приемане и преобразуване на информация, за вземане на решения въз основа на правилна оценка, способности за самостоятелно и творческо действие, самокритичност, живо въображение и други. Групирането им позволява ефективно оценяване на заложбите на децата и предприемане на целенасочени действия за подкрепа и развитие на потенциала им, а също и преодоляване на социално-емоционалните им проблеми.

Мярка 1. Ранна оценка на дарби при децата и учениците.

Дейност 1.1. Създаване на екипи за оценка на деца и ученици с изявени дарби.

Мярка 2. Ранна оценка на рискове в развитието на децата и учениците, които могат да създадат предпоставки за трудности в ученето и успешното им развитие.

Дейност 2.1. Идентифициране на деца и ученици със СОП, увреждания, хронични заболявания, обучителни трудности и др. съобразно двигателното, познавателно, езиково развитие и комуникация, социално-емоционално развитие, адаптивни умения и др.

Дейност 2.2. Идентифициране на деца и ученици с емоционално-поведенчески проблеми, неприемливо поведение, негативни прояви и/или в риск.

Мярка 3. Създаване на информационна система за идентифицираните групи деца и ученици, за които е необходима подкрепа.

Дейност 3.1. Изготвяне на регистри, съдържащи данни за установените групи деца.

Дейност 3.2. Осъществяване на непрекъснато актуализиране на данните от регистрите.

Специфична цел 2: Разработване и прилагане на политики за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците. Прилагането на активни политики за реализиране на проекти, финансирани със средства по различните оперативни програми на Европейския съюз, както и чрез други фондове и програми, осигурява допълнителен финансов ресурс и дългосрочно положително въздействие върху местната общност за прилагане на иновационни методи, технологии и форми за подпомагане на личностното развитие на различните групи деца и ученици.

Мярка 4. Разработване на програми/проекти или актуализиране на съществуващи такива.

Дейност 4.1. Разработване и прилагане на програми за адаптиране на децата и учениците към училищната среда и осъществяване на превенция на евентуални бариери пред

приобщаването и реално предоставяне на равни възможности за достъп на децата и учениците.

Дейност 4.2. Разработване и прилагане на програми за ефективно развитие на индивидуалните способности и удовлетворяване на потребностите на децата и учениците с изяви дари.

Дейност 4.3. Разработване и реализиране на проекти за участие в европейски и/или национални програми за по-ефективно реализиране на дейностите по подпомагане на личностното развитие на различните групи деца и ученици.

Дейност 4.4. Разработване и изпълнение на проекти, свързани с подобряване на достъпността на училищните сгради.

Дейност 4.5. Планиране на необходимата квалификация на педагогическите кадри и други специалисти, участващи в процеса на приобщаващото образование според анализираните дефицити на компетентности.

Мярка 5. Развитие на междуинституционалното сътрудничество за изпълнение на целите на приобщаващото образование и подкрепа на личностното развитие на децата и учениците.

Дейност 5.1. Прилагане на ефективни механизми за взаимодействие между местна власт и образователните институции за реализиране на общинските политики за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства.

Приоритет 2. *Осъзнаване, приемане и подкрепа на индивидуалността на всяко дете и ученик и на разнообразието от потребности.*

Специфична цел 1: Прилагане на ефективни стратегии, подходи, методи, форми и средства за осигуряване на обща подкрепа, насочена към развиване на потенциала на всяко дете или ученик.

Мярка 6. Развитие на заложибите и удовлетворяване на потребностите на надарените деца.

Дейност 6.1. Разработване и прилагане на индивидуални учебни планове и програми за обучение на ученици с изяви дари.

Дейност 6.2. Максимално оползотворяване на възможностите на извънкласните и извънучилищните форми на обучение за осъществяване на подкрепа на даровити деца и ученици (създаване на оптимален брой клубове по интереси, работилници, кръжоци, групи и др., в които децата да тренират своите умения).

Дейност 6.3. Осъществяване на сътрудничество с народните читалища и културните институти, функциониращи на територията на област Плевен за развитие на творчески дари на децата и учениците.

Мярка 7. Преодоляване на всички бариери за учене и осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за приобщаване на децата и учениците с обучителни затруднения, СОП и хронични заболявания.

Дейност 7.1. Провеждане на инициативи или поставяне на работни задачи в класната стая, които провокират интересите на децата към заобикалящия свят.

Дейност 7.2. Планиране и провеждане на ИИД и инициативи през ваканциите и свободното време на децата и учениците.

Дейност 7.3. Привличане на родителите като участници в заниманията през ваканциите и свободното време на децата и учениците с обучителни трудности, СОП и хронични заболявания.

Мярка 8. Осигуряване на обща подкрепа на ученици с проблемно поведение.

Дейност 8.1. Изпълнение на програмите за превенция на агресията и насилието в институциите с акцент на проследяване на ефективността им.

Дейност 8.2. Актуализиране на неефективни програми в зависимост от признаците на проблемно поведение и споделени добри практики за превенция.

Дейност 8.3. Изследване на факторите, довели до неприемливо поведение с оглед прилагане на индивидуален подход – намалено или липсващо уважение към статуса на възрастния, вредни ефекти от медийното и интернет пространство, неподходящи методи на отглеждане и възпитание на детето в семейството, завишена самооценка и занижена самокритичност и т.н.

Дейност 8.4. Прилагане на методи на работа, които съхраняват самочувствието на учениците.

Мярка 9. Създаване на умения у децата и учениците за самостоятелно управление на кариерата.

Дейност 9.1. Разработване на училищни кариерни програми, предназначени за различни възрастови групи деца и ученици, с акцент на развитие на предприемачески умения и самостоятелно и осъзнато вземане на решения от учениците.

Дейност 9.2. Провеждане на кариерни форуми с участието на различни групи работодатели, които предоставят информация на учениците.

Дейност 9.3. Създаване на ефективни контакти и взаимодействия с агенциите по заетостта.

Дейност 9.4. Създаване на условия за ефективно провеждане на учебни и производствени практики – обогатяване на материално-техническата база в професионалните гимназии, сключване на договори с предприятия за осигуряване на работни места за провеждане на учебни практики, провеждане на **дуално обучение** и др.

Дейност 9.5. Проучване на степента на удовлетвореност на учениците от кариерното информироване и консултиране в училище.

Дейност 9.6. Проучване за необходимостта от квалификация на служителите, осъществяващи кариерно ориентиране и консултиране в училищните организации.

Дейност 9.7. Използване на възможностите на кариерното ориентиране и консултиране като основен елемент на процеса на работа с деца в риск.

Стратегическа цел 2: Осигуряване на безопасна, здравословна и осигурена с ресурси среда за подпомагане на процеса на въвеждане на приобщаващото образование и подкрепа на личностното развитие на децата и учениците. Изпълнението на стратегическата цел осигурява подходяща образователна среда и оборудване за подкрепа и развиване на способностите и уменията на учениците, в съответствие с държавните образователни стандарти.

Приоритет 1. Осигуряване на регионалната образователна система с квалифицирани, мотивирани и ангажирани с целите на институциите педагогически специалисти.

Специфична цел 1: Осигуряване на развитие на училищния екип за отговарящ на многообразието от ученици. Изпълнението на целта ще спомогне за придобиване или усъвършенстване на компетентностите на педагогическите и останалите специалисти от училищния екип в синхрон с училищната политика за приобщаващо образование.

Мярка 10. Осигуряване на училищата с кадрови ресурс за ефективно реализиране на механизмите на приобщаващото образование.

Дейност 10.1. Осигуряване на училищата със специалисти, необходими за реализиране на политиките на приобщаващото образование: психолози, педагогически съветници, ресурсни учители, помощник-учители, помощник-възпитатели и др.

Мярка 11. Осигуряване на въвеждаща квалификация на педагогическите специалисти.

Дейност 11.1. Организиране участието на педагогическите и управленски кадри в обучения и квалификации за работа с надарени деца.

Дейност 11.2. Организиране участието на педагогическите и управленски кадри в обучения и квалификации за работа с деца със СОП в обща образователна среда.

Дейност 11.3. Организиране участието на педагогическите и управленски кадри в обучения и квалификации за работа с рано отпадащи и рискови младежи.

Дейност 11.4. Участие на педагогическите кадри в квалификации по кариерно ориентиране и обучение в предприемачество.

Мярка 12. Осигуряване на продължаващата и специализирана квалификация на педагогическите специалисти.

Дейност 12.1. Създаване на условия за неформално професионално развитие за приобщаващия учител и мотивиране за прилагане на политиките за учене през целия живот.

Специфична цел 2: Развиване на приобщаващи дейности и практики.

Мярка 13. Повишаване обхвата на децата в детските градини при осигурена среда за учене чрез игра, съобразена с възрастовите особености и гарантираща цялостното развитие на детето, както и възможности за опазване на физическото и психическото му здраве.

Дейност 13.1 Гарантиране обхвата на децата в задължителното предучилищно образование, осигуряващо възпитание, социализиране, обучение и отглеждане на децата до постъпването им в I клас.

Мярка 14. Създаване условия за обхват на децата от началната и прогимназиална възраст във формите на целодневната организация на учебния ден, като ефективен механизъм за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците.

Дейност 14.1. Провеждане на индивидуални срещи с родители за оценка на напредъка или проблеми в подкрепата на развитието на конкретни деца и ученици.

Дейност 14.2. Осигуряване присъствието на представители на специализирани институции при обсъждане на конкретно възникнали проблеми или споделяне на добри практики.

Приоритет 2. Обезпечаване на училищните институции със стимулираща среда за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците.

Приоритетът предполага подобряване на училищната среда както за учениците, така и за персонала.

Специфична цел 1: Създаване на достъпна физическа среда, която отговаря на потребностите на децата и учениците и осигурява подходящи условия за подкрепа. Целта предполага осигуряване на подкрепяща среда, която осигурява максимален комфорт и стимули за удовлетворяване на индивидуалните нужди на децата и учениците.

Мярка 15. Осигуряване на среда, подкрепяща личностно развитие на учениците

Дейност 15.1. Осигуряване на учениците с:

- библиотечно-информационно обслужване;
- грижа за здравето;
- осигуряване на общежитие;
- осигуряване на транспорт.

Мярка 16. Осигуряване на достъпна архитектурна среда

Дейност 16.1. Изграждане на рампи за осигуряване на достъпност до входните помещения на сградите на институциите.

Дейност 16.2. Адаптиране и изграждане на санитарни възли с достъпност за деца и ученици с увреждания.

Мярка 17. Осигуряване на специализирана подкрепяща среда

Дейност 17.1. Осигуряване на подходяща апаратура и специализирани технически средства за деца и ученици с увреждания.

Дейност 17.2. Осигуряване на подходящи помещения и кабинети за рехабилитация.

Специфична цел 2: Ефективно ресурсно осигуряване на подкрепящата среда на общинско ниво.

Изпълнението на целта довежда до използване на експертизата на специализираните звена и институции в общините в подкрепа на личностното развитие на децата и учениците.

Обединява усилията на различни специалисти за постигане на целите на приобщаващото образование и удовлетворяване на многообразието от потребности.

Мярка 18. Използване на възможностите на центровете за подкрепа на личностното развитие и ЦСОП в процеса на приобщаване на децата и учениците.

Дейност 18.1. Създаване на екипи в ЦПЛР и ЦСОП за подпомагане на дефицити и трудности на училищните институции при оценяването на потребностите на децата и учениците.

Дейност 18.2. Осигуряване на условия за провеждане на логопедична работа в ЦПЛР и ЦСОП.

Дейност 18.3. Осигуряване на възможности за участие на децата и учениците в общински, областни, национални и международни проекти, програми и форуми в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта, както и изяви по интереси със съдействието на ЦПЛР и общините.

Мярка 19. Използване на възможностите на ЦПЛР, ЦСОП, РЦПППО и други специализирани институции в общините в процеса на приобщаване на децата и учениците.

Дейност 19.1. Организиране и координиране на осигуряването на ресурсни учители, рехабилитатори на слуха и говора и други педагогически специалисти за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със СОП в образователните институции.

Дейност 19.2. Осигуряване на съдействие за терапевтична подкрепа на деца и ученици със СОП и с увреждания и консултиране на учителите от общообразователните училище.

Дейност 19.3. Координация на сътрудничеството между РЦПППО и другите специализирани институции в общините с Регионалния екип за подкрепа на личностно развитие на децата и учениците със СОП към РЦПППО – Плевен за подкрепа на процеса на приобщаващото образование.

Специфична цел 3: Създаване на институционален механизъм на общинско ниво за координация, контрол, наблюдение и оценка на дейностите по осигуряване на подкрепа на личностното развитие на децата и учениците.

Мярка 20. Повишаване капацитета на общините от област Плевен при планиране, управление и мониториране на процеса на приобщаващото образование.

Дейност 20.1. Планиране и реализиране на общински дейности в подкрепа на приобщаващото образование и провеждане на ефективна медийна политика.

Дейност 20.2. Организиране на общински конференции, кръгли маси, семинари или други прояви за повишаване на информираността на обществеността и ангажиране и споделяне философията на приобщаването.

Дейност 20.3. Създаване на информационна база данни с наличните услуги за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в общините на територията на област Плевен, която се актуализира в зависимост от преценката на местните власти за недостига от услуги или наличието на повече от необходими такива.

5. ПЛАНИРАНЕ, МОНИТОРИНГ И ОТЧЕТНОСТ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА

Въз основа на Областната стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в област Плевен (2017 г. – 2020 г.), всяка от 11-те общини на територията на област Плевен разработва Общинска стратегия за личностно развитие на децата и учениците, съобразно изискванията на чл. 197 от ЗПУО. Общинската стратегия обхваща период от две години. На оперативното ниво целите на общинската стратегия се изпълняват съгласно Годишен план на дейностите за подкрепа за личностно развитие, предложен от кмета на съответната община. Общинска стратегия за личностно развитие на децата и учениците и Годишният план на дейностите за подкрепа за личностно развитие се приемат от местните общински съвети. Целите, приоритетите, мерките и дейностите в Областната стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в област Плевен (2017 г. – 2020 г.) се изпълняват чрез общинските стратегии и планове.

Мониторингът на изпълнението им включва събиране на данни и информация, обобщаването им, анализ на постигнатия ефект от осъществяваните мерки и дейности и изготвяне на препоръки за подобряване или обобщаване на добри практики. (Приложение 1) Общините регламентират вида на данните и информацията, необходими за мониторинга, институциите, които ги предоставят и определят индикатори за отчитане на напредъка. Проследяването, отчитането на изпълнението на Областната стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в област Плевен (2017 г. – 2020 г.) и постигнатите резултати ще се осъществи чрез цялостна оценка в края на 2019 г.

Оценката се основава на мониторинг и анализ на цялостното изпълнение на стратегията и изготвяне на насоки и препоръки за бъдещо развитие на приобщаващите политики на територията на областта.

6. ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

Областната стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в област Плевен (2017 г. – 2020 г.) ще бъде публикувана на интернет страницата на Областна администрация - Плевен.

7. ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

ЗПУО	Закон за предучилищното и училищното образование
ППЗНП	Правилник за прилагане на Закона за народната просвета
МОН	Министерство на образованието и науката
РУО	Регионално управление на образованието
РЗИ	Регионална здравна инспекция
ЦПЛР	Център за подкрепа на личностното развитие
ЦСОП	Център за специална образователна подкрепа
РЦПППО	Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование
СОП	Специални образователни потребности
ЦОП	Център за обществена подкрепа
ЦСОП	Център за социална образователна подкрепа
МКБППМН	Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни